

Sygn. akt VIII U 176/17

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 27 czerwca 2017 roku

Sąd Okręgowy w Lublinie VIII Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący:	SSO Jacek Chaciński
Protokolant:	starszy sekretarz sądowy Wioletta Wójtowicz

po rozpoznaniu w dniu 27 czerwca 2017 roku w Lublinie

sprawy S. K.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w L.

o prawo do emerytury

na skutek odwołania S. K.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w L.

z dnia 14 grudnia 2016 roku nr (...)

oddala odwołanie.

Sygn. akt VIII U 176/17

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 14 grudnia 2016 roku Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w L. odmówił S. K. prawa praw do emerytury z tytułu pracy w warunkach szczególnych na podstawie art. 184 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz.U. z 2015 roku, poz. 748 ze zm.). W uzasadnieniu decyzji organ podał, że wnioskodawca na dzień 1 stycznia 1999 roku nie udowodnił 15 - letniego okresu wykonywania stale i w pełnym wymiarze czasu pracy w warunkach szczególnych. W uzasadnieniu podniósł, że nie zaliczył do pracy w warunkach szczególnych okresu zatrudnienia od 1 lipca 1974 roku do 31 marca 1978 roku (3 lata i 9 miesięcy) w Wojewódzkiej Spółdzielni Pracy (...) w W. O/ w Ł. i od 11 czerwca 1978 roku do 28 lutego 1993 roku(14 lat, 8 miesięcy i 20 dni) w (...) (...) (...) w W., albowiem nie przedłożył on świadectw wykonywania pracy w warunkach szczególnych za wskazane okres (decyzja – k. 18 a.e.).

Odwołanie od tej decyzji złożył wnioskodawca S. K. i domagał się jej zmiany poprzez przyznanie mu prawa do emerytury. Wskazał, że od 1 lipca 1974 roku do 31 marca 1978 roku w Wojewódzkiej Spółdzielni Pracy (...) w W. O/ w Ł. i od 11 czerwca 1978 roku do 28 lutego 1993 roku w(...) w W., pracował w warunkach szczególnych. Wniósł o dopuszczenie dowodu z zeznań świadków A. M. i Z. B. na okoliczność zatrudnienia w warunkach szczególnych u w/ pracodawców (odwołanie – k. 2 a.s.).

W odpowiedzi na odwołanie organ rentowy wniósł o jego oddalenie, podnosząc argumenty leżące u podstaw zaskarżonej decyzji i wskazał, że wnioskodawca nie udowodnił 15 lat pracy w warunkach szczególnych. Dodał, że okresie od 11 czerwca 1978 roku do 28 lutego 1993 roku w (...)w W. wnioskodawca wykonywał czynności na podstawie umowy agencyjnej (k. 3-4 a.s).

W toku procesu strony podtrzymały zajęte stanowiska.

Sąd Okręgowy ustalił, co następuje:

Wnioskodawca S. K. urodził się w dniu (...)

W dniu 7 grudnia 2016 roku złożył do Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Ł. wniosek o ustalenie prawa do emerytury. Oświadczył, że nie jest członkiem otwartego funduszu emerytalnego (wniosek k.1-4 a.e.).

W aktach rentowych znajdują się świadectwa pracy wystawione :

- 1) przez Wojewódzką Spółdzielnię Pracy (...) w W. Oddział w Ł. w dniu 31 marca 1978 roku z którego wynika, że wnioskodawca od 1 lipca 1974 roku do 31 marca 1978 roku pracował w charakterze ślusarza (k. 6 akt kapitałowych).
- 2) przez (...) S.A. w dniu 3 listopada 2003 roku z którego wynika, że wnioskodawca od 11 czerwca 1978 roku do 28 lutego 1993 roku był zatrudniony w charakterze agenta stacji benzynowej na podstawie umowy agencyjnej (k. 9 akt kapitałowych).

W oparciu o zgromadzone dokumenty organ rentowy uwzględnił wnioskodawcy na dzień 1 stycznia 1999 roku łączny staż ubezpieczeniowy w wymiarze 25 lat dni okresów składkowych i uzupełniających, w tym żadnych okresów zatrudnienia w warunkach szczególnych (zaskarżona decyzja k. 18 a.e.).

Sądu ustalił, że S. K. w okresie od 1 lipca 1974 roku do 31 marca 1978 roku byk zatrudniony w Wojewódzkiej Spółdzielni Pracy (...) w W. Oddział w Ł. w charakterze ślusarza(k. 6 akt kapitałowych).

W okresie od 11 czerwca 1978 roku do 28 lutego 1993 roku wykonywał czynności agenta na zlecenie (...) S.A. na podstawie umowy agencyjnej. Pracował codziennie od 6.00 do 14.00 lub od 14.00 do 22.00. Do jego zadań należała samodzielna organizacja pracy na stacji benzynowej. Zajmował także, przyjmowaniem i wydawaniem smarów, olejów, paliw i pobieraniem pieniędzy od klientów. Wynagrodzenie otrzymywał w postaci prowizji od sprzedaży. Nie przysługiwał mu urlop wypoczynkowy. (świadectwo pracy k. 9 akt kapitałowych, zeznania wnioskodawcy k. 11v a.s.).

Powyższy stan faktyczny został ustalony w oparciu o przytoczone dowody z dokumentów zawartych w aktach organu rentowego, które Sąd obdarzył wiarą w całości. Zostały one sporządzone w przepisanej formie, w oparciu o obowiązujące w dacie ich wydania przepisy prawne oraz wydane przez kompetentne osoby w ramach przysługujących im uprawnień.

W ocenie Sądu zeznania wnioskodawcy zasługują zasadniczo na obdarzenie wiarą, ponieważ są spójne, logiczne i co do podstawowych okoliczności zgodne z pozostałym, zebrany w sprawie materiałem dowodowym. Sąd nie podzielił jego zeznań w zakresie jakim podnosił, że ubezpieczony, że pracował w warunkach szczególnych w (...) S.A. od 11 czerwca 1978 roku do 28 lutego 1993 roku z przyczyn podanych w dalszej części uzasadnienia.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Odwołanie wnioskodawcy nie jest zasadne.

Stosownie do art. 184 ust. 1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (tekst jedn. Dz. U. z 2016, poz. 887 ze zm.) ubezpieczonym urodzonym po dniu 31 grudnia 1948 r.

przysługuje emerytura po osiągnięciu wieku przewidzianego w art. 32, 33, 39 i 40, jeżeli w dniu wejścia w życie ustawy (tj. w dniu 1 stycznia 1999 r.) osiągnęli:

- 1) okres zatrudnienia w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze wymaganym w przepisach dotychczasowych do nabycia prawa do emerytury w wieku niższym niż 60 lat – dla kobiet i 65 lat – dla mężczyzn oraz
- 2) okres składkowy i nieskładkowy, o którym mowa w art. 27.

Emerytura, o której mowa w ust. 1, przysługuje pod warunkiem nieprzystąpienia do otwartego funduszu emerytalnego albo złożenia wniosku o przekazanie środków zgromadzonych na rachunku w otwartym funduszu emerytalnym, za pośrednictwem Zakładu, na dochody budżetu państwa

W świetle powyższych regulacji żądanie wnioskodawcy należało zatem rozpoznać w aspekcie przepisów rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 roku w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz.U. Nr 8 poz. 43 z późn. zm.), zwanego dalej rozporządzeniem.

Z treści § 4 tego rozporządzenia wynika, iż pracownik, który wykonywał prace w szczególnych warunkach wymienione w Wykazie A, nabywa prawo do emerytury, jeżeli spełnia łącznie następujące warunki:

1. osiągnął wiek emerytalny wynoszący: 55 lat dla kobiet i 60 lat dla mężczyzn,
2. ma wymagany okres zatrudnienia, w tym co najmniej 15 lat pracy w szczególnych warunkach.

Ten „wymagany okres zatrudnienia” to okres wynoszący 20 lat dla kobiet i 25 lat dla mężczyzn, liczony łącznie z okresami równorzędnymi i zaliczanymi do okresów zatrudnienia (§ 3 rozporządzenia), natomiast pracą w warunkach szczególnych jest praca świadczona stale i w pełnym wymiarze na stanowiskach wskazanych w załączniku do tegoż aktu (§ 1 i § 2 rozporządzenia).

W przedmiotowej sprawie kwestią sporną między stronami było to, czy wnioskodawca posiada wymagany 15-letni okres zatrudnienia w szczególnych warunkach. Spełnienie pozostałych przesłanek nie było przedmiotem sporu, a jednocześnie nie budzi żadnych wątpliwości – wnioskodawca ma wymagany okres zatrudnienia, to jest 25 lat, ukończył 60 lat i nie jest członkiem otwartego funduszu emerytalnego.

Za pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach uważa się pracowników przy pracach o znacznej szkodliwości dla zdrowia oraz o znacznym stopniu uciążliwości lub wymagających wysokiej sprawności psychofizycznej ze względu na bezpieczeństwo własne lub otoczenia. Okresy pracy w warunkach szczególnych, stosownie do § 2 ust. 2 rozporządzenia, stwierdza zakład pracy, na podstawie posiadanej dokumentacji, w świadectwie wykonywania prac w szczególnych warunkach, wystawionym według wzoru stanowiącego załącznik do przepisów wydanych na podstawie § 1 ust. 2 rozporządzenia lub w świadectwie pracy.

Prawidłowe rozumienie pojęcia pracy w szczególnych warunkach nie jest możliwe bez wnikliwej analizy rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 roku w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze

Zgodnie z § 1 rozporządzenie stosuje się do pracowników wykonujących prace w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze, wymienione w § 4-15 rozporządzenia oraz w wykazach stanowiących załącznik do rozporządzenia, zwanych dalej "wykazami". W myśl § 2 rozporządzenia okresami pracy uzasadniającymi prawo do świadczeń na zasadach określonych w rozporządzeniu są okresy, w których praca w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze jest wykonywana stale i w pełnym wymiarze czasu pracy obowiązującym na danym stanowisku pracowniczym.

Stosownie do art. 2 k.p. pracownikiem jest osoba zatrudniona na podstawie umowę o pracę, powołania, wyboru, mianowania lub spółdzielczej umowy o pracę. A contrario osoba zatrudniona na innej podstawie prawnej niż wskazana w 2 k.p. nie jest pracownikiem. A zatem nie jest pracownikiem osoba wykonująca pracę na podstawie umowy zlecenia, umowy o dzieło, umowy agencyjnej oraz umowy o pracę nakładczą. Pracownikami nie są również członkowie rolniczych spółdzielni produkcyjnych. Pracownikiem jest strona stosunku pracy.

Według orzecznictwa Sądu Najwyższego, przy ocenie charakteru stosunku prawnego łączącego strony należy uwzględnić specyfikę funkcjonowania podmiotu zatrudniającego, przy czym nazwa umowy (umowa agencyjna) i odwołanie się w jej treści do przepisów Kodeksu cywilnego przemawia przeciwko zakwalifikowaniu jej jako umowy o pracę. Nawet określenie w umowie czynności z zastrzeżeniem ich osobistego wykonywania w określonych dniach i godzinach nie przesądza o nawiązaniu stosunku pracy, ponieważ takie elementy występują też w stosunkach cywilnoprawnych (por. wyrok z dnia 6.10.1998 r., I PKN 389/98 - OSNAPiUS 1999 nr 22, poz. 718, a także wyrok z dnia 15.10.1999 r., I PKN 307/99, OSNAPiUS 2001 nr 7, poz. 214).

W niniejszej sprawie fakt zatrudnienia wnioskodawcy w spornym okresie od 11 czerwca 1978 roku do 28 lutego 1993 roku w (...) S.A. na podstawie umowy agencyjnej był bezsporny między stronami. Okoliczność tą potwierdza świadectwa pracy z dnia z 3 listopada 2003 roku. Również wnioskodawca - składając przed Sądem zeznania - nie kwestionował faktu, iż był agentem, wręcz przeciwnie sam przyznał tę okoliczność. Stosunek prawny łączący ubezpieczonego z (...) S.A. należy zatem rozpatrywać w aspekcie umowy agencyjnej, a nie umowy o pracę.

Praca wykonywana przez ubezpieczonego nie podlegała zatem reżimowi prawno-pracownicemu, a reżimowi cywilnoprawnemu. Umowa agencyjna należy do grupy umów cywilnoprawnych. W praktyce wspólnym mianem tych umów obejmuje się zarówno umowy agencyjne uregulowane w kodeksie cywilnym (art. 758-764 k.c.), jak i umowy na warunkach zlecenia (art. 734-751 k.c.).

Okres wykonywania czynności na podstawie umowy agencyjnej, mimo że objęty ubezpieczeniem, nie jest wliczany do okresu pracy w szczególnych warunkach, od osiągnięcia którego uzależnione jest uprawnienie do wcześniejszej emerytury (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 12 lutego 2004 r., II UK 246/03, OSNP 2004/20/358).

Biorąc zatem pod uwagę, że wnioskodawca w okresie od 11 czerwca 1978 roku do 28 lutego 1993 roku w (...) S.A. wykonywał czynności na podstawie cywilnoprawnej umowy agencyjnej, okresu takiej działalności nie można zaliczyć do pracy w szczególnych warunkach w rozumieniu rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 roku.

Sąd oddalił wniosek o dopuszczenie dowodu z zeznań świadków na okoliczność pracy w szczególnych warunkach od 11 czerwca 1978 roku do 28 lutego 1993 roku w (...) S.A., ponieważ rodzaj czynności realizowanych przez ubezpieczonego w/w okresie nie był sporny.

Mając zatem na względzie, iż w toku procesu wnioskodawca nie wykazał, aby spełnił przesłankę wykonywania pracy w warunkach szczególnych w ilości co najmniej 15 lat, Sąd Okręgowy uznał, iż nie spełnił on wymaganych prawem warunków do uzyskania prawa do emerytury, zgodnie z art. 184 ust. 1 ustawy o emeryturach i rentach z FUS.

Zaznaczyć należy, że dokonywanie ustaleń, czy w drugim spornym okresie zatrudnienia od 1 lipca 1974 roku do 31 marca 1978 roku (3 lata i 9 miesięcy) w Wojewódzkiej Spółdzielni Pracy (...) w W. O/ w Ł. odwołujący rzeczywiście wykonywał pracę w szczególnych warunkach jest bezprzedmiotowe, bowiem nawet pozytywna odpowiedź na powyższe pytanie, nie mogła skutkować żadaną przez wnioskodawcę zmianą zaskarżonej decyzji.

W związku z powyższym Sąd oddalił wnioski dowodowe mające na celu ustalenie charakteru pracy w okresie od 1 lipca 1974 roku do 31 marca 1978 roku w Wojewódzkiej Spółdzielni Pracy (...) w W. O/ w Ł.

Z tych też względów, Sąd Okręgowy na podstawie art. 477¹⁴ § 1 k.p.c. orzekł jak w sentencji.